

BANKACILIK SEKTÖRÜ VE ELAZIĞ'DA BANKACILIĞIN GELİŞİMİ

Banking Sector and Development of Banking Sector in Elazığ

Yavuz ATLI*
Özcan DEMİR**

Özet

Küresel sermaye olgusunun hızlı bir şekilde önem kazandığı dünya ekonomilerinde, sermayenin ülkeler, şehirler ve kişiler arasındaki değişimi yaratan kurumlar olan bankaların da önemi artmıştır. En eski çağlarda hükümdarların sarayları ile mabetleri para veya eşya olarak yapılan tevdiat, bankacılığın aslında ilk başlangıcı olarak kabul edilmektedir. 21 yy. da ise daha çok elektronik kanallar aracılığıyla gerçekleştirilen bankacılık işlemleri, tüm dünyada olduğu gibi Elazığ'da da hızlı bir şekilde gelişmiştir. Buradan hareketle bu çalışmada bankacılık sektörünün yıllar itibariyle gelişimini Elazığ ili özelinde incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Finans, Bankacılık, Ticaret, Elazığ'da Bankacılık

Abstract

Global equity phenomenon quickly gained importance in the world economy, the countries of the capital cities, and creates the exchange between institutions, individuals, the banks also have increased in importance. Most of the rulers in ancient palaces and temples of the money or goods made as deposits, banking actually is regarded as the first opening. 21 century. the more electronic banking transactions performed through the canals, like all over the world and has developed quickly in Elazığ. Starting out in this study, the banking sector as of the years in the development of Elazığ province, will be trying to be examined.

Key Words: Finance, banking, Commerce, Elazığ, Banking

I- GİRİŞ

Türk bankacılığının tarihsel gelişim süreci incelendiğinde, gerek Osmanlı Devleti ile Cumhuriyet'in ilk kuruluş yılları ve gerekse günümüze kadar geçen sürede, bankacılık sektörü Türkiye'de yapısı ve gelişiminin, ekonomik gelişme, ekonominin genel yapısı ve performansından oldukça fazla etkilendiği görülmektedir (Bakan, 2001, 31).

* Öğr. Gör., Fırat Üniversitesi Kovancılar Meslek Yüksek Okulu İşletme Yönetimi Bölümü-Elazığ

** Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü-Elazığ

Osmanlı Devleti'nde modern anlamdaki ilk ticaret ve mevduat bankası, yabancı sermaye tarafından (İngiliz) 1856'da kurulan Osmanlı Bankası'dır. Söz konusu banka, ülkemizde kurulan ilk emisyon bankasıdır (Bakan, 2001, 31).

Cumhuriyet öncesinde 1911-1923 tarihleri arasında milli sermaye ile 21 banka kurulmuş ancak bunlar sektördeki yabancı bankaların kredi piyasasına egemen olmaları karşısında faaliyetlerini sürdürmekte zorlanmışlardır. Bu bankalardan iflas ve tasfiyeler sonucu ancak 18'i Cumhuriyet dönemine geçebilmiştir. Ülkemiz, Cumhuriyetin ilanından sonra ekonomik kalkınmaya önem vermiş, sınai ve ticari hayatı canlandırmak amacıyla ulusal bankacılığı geliştirmeye başlamıştır. Bu bağlamda devlet teşvikiyle Türkiye İş Bankası ve Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası gibi bankalar kurulmuştur.

Cumhuriyet döneminde ise bankacılığın geliştirilmesi çabaları ile toplanan İzmir İktisat Kongresinde çok önemli kararlar alınmıştır. Bu vesileyle kurulan ilk banka Türkiye İş Bankası (1924) olmuştur. Ülkenin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla, sanayi ve ticaret sektörlerine kredi vermek ve çeşitli ticari girişimleri desteklemek görevlerini üstlenmiştir (Artun, 1983, 42). Yine bu dönemde faaliyete geçen diğer bir banka 1930 yılında faaliyete başlayan TC. Merkez Bankası olmuştur (Yıldırım, 2006, 3).

Cumhuriyet döneminde 1929 yılında Dünya Ekonomik Krizinin patlak vermesi Türkiye ekonomisinde de finans sektörünün gelişmesini olumsuz yönde etkilemiştir. Ekonomilerde devletçilik ilkesinin ön plana çıkmasına neden olan kriz, özel sektörün gelişmesini çok uzun yıllar ötelemiştir (Parasız, 2000, 110). 1929-1930 dünya ekonomik bunalımının bankacılık üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle bir çok banka faaliyetlerini durdurmak zorunda kalmıştır. Ülkemizdeki banka sayısı 1932 yılında 60 iken 1945'te 40'a düşmüş, şube sayısı da 483'den 411'e inmiştir. Bu gelişmeler ışığında 1934 yılında başlayan Birinci Beş yıllık Sanayi Planı'nın etkisi büyük olmuştur.

Ancak 1940-1945 yılları arasında devam eden İkinci Dünya Savaşı tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ekonomik anlamda çeşitli daralmalara neden olmuştur. İkinci Dünya Savaşından sonra Türkiye'de, dışa kapalı devletçilik, ekonomi politikaların yerini daha liberal ve özel sektörü destekleyen bir politika izlenmiş ve 1950 yılların başında bankacılık sektörü hızlı bir şekilde gelişmeye başlamıştır. Bu gelişmelere paralel olarak, 1950'li yıllar özel sektör banka sayısında hızlı bir artışın yaşandığı bir dönemi yansıtmaktadır.

Türkiye ekonomisinin 1960'lı yıllarda planlı döneme girmesiyle birlikte, Türk bankacılık sektörü de 1960-1980 döneminde, söz konusu beş yıllık kalkınma planlarında ve yıllık programlarda belirtilen ilkelere uygun bir yapıda gelişmiştir (Yıldırım, 2006, 3).

1970'li yılların sonlarında çıkarılan “Ödünç Para İşleri Kanunu”na bankaların kredi faiz oranlarına getirilen kısıtlamalar bankaları “banker” adı verilen ve piyasa faizi üzerinden çalışan kurumlarla işbirliğine girmeye itmiştir. Bu durum 1982 yılına gelindiğinde Türk ekonomisinde önemli bir krize neden olmuştur. Türk bankacılık sisteminin tarihsel gelişimine bakıldığında, 1980'lere kadar mali sistemi bir bütün olarak etkileyen ciddi bir krizin oluşmadığı, bunun yerine çeşitli ekonomik sebeplerle tek tek bankaların faaliyetlerini durdurduğu ve tasfiye edildiği görülmektedir.

Bankacılık sektörü 24 Ocak 1980 kararları ile Cumhuriyet kurulduğundan beri karşılaşmadığı yoğun rekabet ile karşı karşıya kalmıştır. Finansal serbestleştirme yolunda alınan ilk kararlar finansal liberalleşmeye dönük, “Temmuz Bankacılığı” olarak bilinen ve 1 Temmuz 1980 yılında faiz oranlarının serbest bırakılarak, pozitif reel faiz uygulamasına geçilmesi ve bankaların mevduat sertifikası çıkarmalarına izin verilmesiyle birlikte mevduat ve kredi faizleri hızla yükselmeye başlamıştır. Aynı dönemde, banker kuruluşlarının hızla artmasıyla, bankalar önce bankerlerle, daha sonra kendi aralarında fon toplama yarışına girmişlerdir. Bu rekabet, faiz yükseltme yoluyla yürütülmüş olup, rekabetin artması ürün sayısının ve hizmet kalitesinin yükselmesine neden olmuş, ileri teknoloji kullanımı hızlanmıştır (Erdoğan, 2002, 125).

1980 yılı sonrası, ekonominin dışa açılması ve dünya finans sistemi ile bütünleşme çabalarının bir sonucu olarak, bankacılık sektöründe de dışa açılma yönünde bir eğilim ortaya çıkmıştır (Sayılğan, 1999, 85). Böylece, ticaret bankası, yatırım bankası ve şube düzeyinde birçok yabancı banka faaliyete geçtiği ve Türk bankaları ile ortaklık kurduğu gibi, Türk bankaları da yurt dışında şube açma, banka kurma vb. yollarla örgütlenmişlerdir (Akgüç, 1989, 70-71). Bu gelişmeler Türk bankacılık sektörünün ülkemizde şube açan yabancı bankaların bir sonucudur. Ayrıca bu rekabet, Türk bankacılık sektörünün etkinliğini de artırmıştır. 1980'li yılların bir başka önemli gelişmesi ise, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) bünyesinde “interbank” piyasasının oluşturulmasıdır (Parasız, 2000, 112). Böylece bankaların kısa vadeli likidite ihtiyaçlarının karşılanmasında ve likidite fazlasının değerlendirilmesinde çok büyük kolaylık sağlanmıştır. İnterbank, bankalara kaynak kullanma esnekliği ve kaynakları daha etkin kullanma imkanı verdiği gibi, ekonominin likidite dengesini kurmada da çok yararlı olmuştur (Şahin, 2000, 382-383).

1980'li yıllarda ülke ekonomisindeki dışa açılma politikaları mali ve bankacılık sektörünün gelişmesini ve büyümesini sağlamıştır. Ancak 1990'lı yıllardaki gelişmeler ve yaşanan krizler, bankacılık sisteminin mali bünyesinin önemli ölçüde bozulmasına neden olmuştur. Bu dönemde yaşanan ilk kriz 1990 Körfez krizidir. Yine bu dönemde ilk büyük finans krizi ise, 5 Nisan 1994 yılında yaşanmış ve etkileri çok uzun yıllar devam etmiştir. Bu krizler mali bünyeleri zayıf olan bankaların ve kurumların iflasını hızlandırarak bir çok bankanın kapanmasına neden olmuştur.

1994 bankacılık ve finans krizi, TCMB'nin duruma zamanında ve gerekli ölçüde müdahale edecek kadar rezervi olmaması nedeniyle yaygınlaşmış ve tüm bankacılık sektörünü ve ekonomiyi tehdit eder hale gelmiştir (Erdoğan, 2002, 129).

II- Türkiye'de Bankacılık Sektörü

Türkiye 2000 yılına çok önemli ekonomik kararların alındığı bir ortamda girmiştir. 1999 yılı Haziran ayında IMF ile yapılan görüşmelerde, Yakın İzleme Anlaşması'nın programa bağlı ve mali finans destekli bir anlaşmaya dönüştürülmesi benimsenmiş ve 2000-2002 döneminde uygulanacak makroekonomik politikaların çerçevesi çizilmiştir (Cansızlar, 2001, 6). Hükümet, IMF'e sunduğu ve kabul gördüğü 9 Aralık 1999 tarihli Niyet Mektubu sonrasında, 1 Ocak 2000'den itibaren üç yıllık bir ekonomik süreci kapsayan, maliye, para, kur ve gelir politikalarının yanı sıra, yapısal değişimleri de içeren enflasyonu düşürme programını uygulamaya koymuştur (Parasız, 2001, 425; Cansızlar, 2001, 6). Uygulamaya geçilmesiyle birlikte, ekonomide çok kısa sürede bazı olumlu gelişmeler gözlenmiş olmasına rağmen, 2000 yılında Türk mali piyasalarında likidite sıkışıklığının neden olduğu döviz talebindeki hızlı artış, uluslararası piyasalardaki bozulma ve içerde yaşanan olumsuz etkilerden kaynaklanan bir kriz yaşanmıştır. Bu kriz ancak IMF kredisi ile önlenebilmiş, fakat enflasyonu düşürme programı büyük bir yara almıştır. Şubat 2001 yılında ise, mali piyasalardaki güvenin kırılgan yapısı bir kez daha finansal krize yol açmış, bunun bir sonucu olarak 2000 Enflasyonu Düşürme Programı'nda öngörülen para ve kur politikaları terk edilerek, 22 Şubat 2001 yılında dalgalı kur sistemine geçilmiş, böylelikle Enflasyonu Düşürme Programı da sona ermiştir. (Uygur, 2001, 54-55)

Türkiye ekonomisinde 2000'li yıllarda yaşanan her iki finans krizi de, başta bankacılık sektörü olmak üzere bütün sektörleri ve ekonomik yaşamı olumsuz yönde etkilemiştir. Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizleri sonrasında, aşırı yükselen faiz oranları, vade uyumsuzluğu olan bankaların fonlama zararlarını arttırırken, portföylerinde bulundurdıkları menkul kıymetlerin de değer yitirmesine yol açmıştır. Şubat 2001'de dalgalı kura geçilmesiyle

birlikte, TL'nin yabancı paralar karşısında hızla değer kaybetmesine bağlı olarak yüksek açık pozisyonla çalışan bankalar, önemli boyutta kambiyo zararı ile karşı karşıya kalmıştır (Erdoğan, (2002, 133).

Kriz sonrasında sermaye yetersizliğini karşılayamayan bankalar, TMSF'na alınmış ve Fon'daki bankalar ile kamu bankalarının görev zararlarını ise, Hazine üstlenmiştir. Faaliyetini sürdüren bankalar, yeni bir anlayışla denetime ve yeniden sermayelendirmeye tabi tutulmuştur. Krediler yeniden sınıflandırılmış ve gerekli karşılıklar ayrılmıştır. 1990'lı yıllar boyunca, yüksek enflasyon ortamında çalışan bankaların bilançoları, enflasyona göre güncelleştirilmiştir. Tüm bu uygulamalar, bankaların mali yapılarının daha gerçekçi bir görünüm almasını sağlamıştır. Bu gelişmeler, mali yapının güçlenmesi için; geniş bir zamana, çok hassas bir uygulamaya ve profesyonel bir yönetime gereksinim olduğunu ortaya koymuştur.

Yaşanan ekonomik krizlerden sonra, 2001 yılında Türk bankacılık sektöründe bankaların birleştirilmesi, sermayelerinin arttırılması ve el konulan bankaların tasfiye edilmesi suretiyle yapılan rehabilitasyon sonrasında Türk bankacılık sisteminde köklü değişiklikler söz konusu olmuştur.

Bu değişikliklerin başında, 1999 yılında BDDK' nın kurulmasıyla beraber, bankaların gözetim ve denetimlerinde özerk ve tek merkezli bir dönem başlamıştır. 1999-2007 döneminde gözetim ve denetime dair ve özellikle bankaların risk yönetim faaliyetleriyle ilişkili çok sayıda düzenleme yapılmıştır. Bankaların etkin bir risk yönetimi ve iç denetim sistemi kurması, risk yönetimi ve iç denetimden sorumlu denetim komitesi kurma zorunlulukları bu dönemde yapılan düzenlemelerin başında gelmektedir.

Bankaların tasfiye edilmesi, birleştirilmesi ve satılması faaliyetlerine bağlı olarak, 2000 yılı sonunda 70 olan banka sayısı Ocak 2015 itibariyle 51'e gerilemiştir. Toplam 51 bankanın 3 tanesi kamu sermayeli, 11 tanesi özel sermayeli, 18 tanesi yabancı sermayeli olmak üzere 37 tane ticaret bankası, 13 tanesi de kalkınma ve yatırım bankası ve bir tanesi de Birleşik Fon Bankasıdır. Küçük pay sahiplikleri de dikkate alındığında yabancı banka sayısı 28'e çıkmaktadır.

III- Elazığ'da Bankacılık Sektörüne Genel Bir Bakış

Türk Bankacılık sistemi 5411 sayılı bankacılık kanununa göre, mevduat bankaları, katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankaları olarak üç fonksiyonel grupta sınıflandırılmaktadır. Mevduat bankaları, mevduat kabul etmek ve kredi kullandırmak, katılım bankaları özel cari ve katılma hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmakla yetkili kuruluşlardır. Kalkınma ve yatırım bankaları ise, mevduat veya katılım fonu kabul etme

dışında kredi kullandıran ve özel kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getiren kuruluşlardır. Türkiye’de 32 adet mevduat, 4 adet katılım bankası ve 13 adet kalkınma ve yatırım bankası olmak üzere 49 farklı banka 11.217 adet şube ile faaliyetlerini sürdürmektedir (Demir ve Atlı, 2014,192).

Tablo: 1 Elazığ İli Banka Şube Sayısı ve Şubeye Düşen Nüfus Sayısı (2009-2014)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Şube Sayısı	42	42	42	48	51	56
Şubeye Düşen Nüfus (Kişi)	13.037	13.111	13.158	11.636	11.033	10.147

Kaynak: www.bddk.org.tr.

Elazığ’da mevcut bu bankaların 2009-2014 yılları arası şube sayıları tablo 1’de belirtildiği gibi 2009 yılında 42 adet banka şubesi bulunurken 2014 sonu itibariyle 56 adet banka şubesi faaliyetlerine devam etmektedir. Son 6 yılda 14 banka şubesinin açıldığı, bu rakamın nüfus artış hızından daha yüksek olması nedeniyle şubeye düşen ortalama nüfus yıllar itibariyle azalarak, 2009 yılında 13.037 kişi iken 2014 yılında 10.147 kişi olmuştur.

Tablo 2: Elazığ İli Bankalardaki Toplam Mevduat Miktarları (2009-2014) (Bin TL)

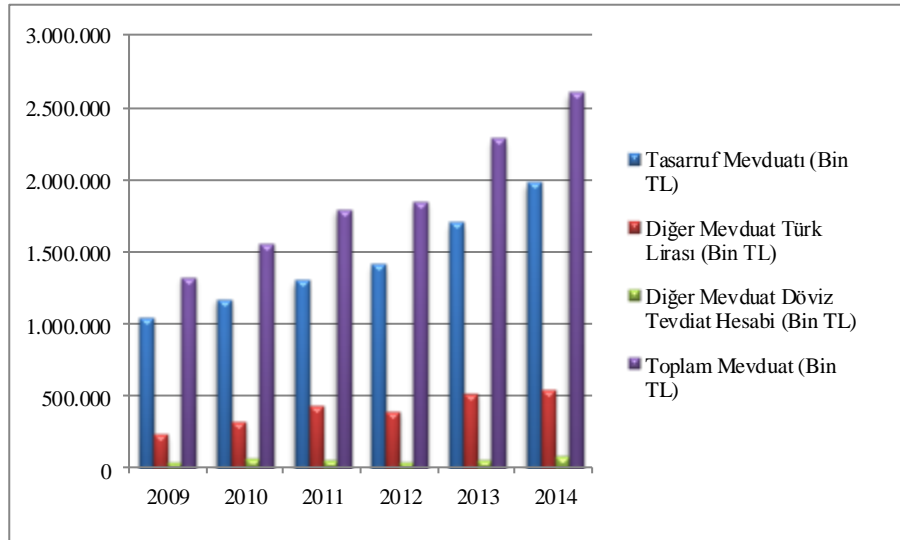
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tasarruf Mevduatı	1.044.139	1.167.768	1.301.593	1.408.324	1.704.128	1.976.947
Diğer Mevduat Türk Lirası	235.409	320.459	431.882	392.061	518.969	538.122
Diğer Mevduat Döviz Tevdiat Hesabı	41.309	65.777	57.442	44.352	60.506	86.691
Toplam Mevduat	1.320.857	1.554.004	1.790.917	1.844.737	2.283.603	2.601.760

Kaynak: www.bddk.org.tr.

Tablo:2 de görüldüğü ve aşağıdaki grafik (Grafik 1) üzerinde de görüldüğü gibi, Elazığ ilinin toplam mevduat miktarı ve bu mevduatların

dağılımı incelendiğinde, son altı yıllık dönemde her yıl yaklaşık ortalama %10 düzeylerinde artış meydana geldiği görülmektedir.

Elazığ'da 2014 yılı sonu itibarıyla 2.601.760.000 TL toplam mevduat olduğu bu mevduatın %75'nü vadeli veya katılım hesapları oluşturduğunu, %25'sini ise vadesiz (cari) hesapların oluşturduğu Grafik 2'de görülmektedir. Ülke genelinde tasarruf mevduatının toplam mevduat içerisindeki oranı %60,3 olduğu bilgisiyle Elazığ'da yastık altı ticarete sürülmeyen mevduatın ülke ortalamasının %14 üzerinde olduğu görülmektedir. Örneğin nüfusu Elazığ ile eşdeğer olan Kütahya, Çorum gibi illerden daha yüksek tasarruf mevduatı tutulduğu Fintürk rakamları ortaya koymaktadır. Bu bilgiler ışığında Elazığ ilinin bir ticaret ili değil de hizmet sektörünün daha yoğun olduğunu ortaya koymaktadır. Mevduat rakamlarındaki değişmelerin, sadece ilin sosyo-demografik özellikleri ile açıklanamayacağını ülkedeki Merkez Bankası faiz oranları, zorunlu karşılık oranları, v.b göstergeler gibi para piyasalarındaki politikalarla ilişkilendirmek de gerekmektedir.

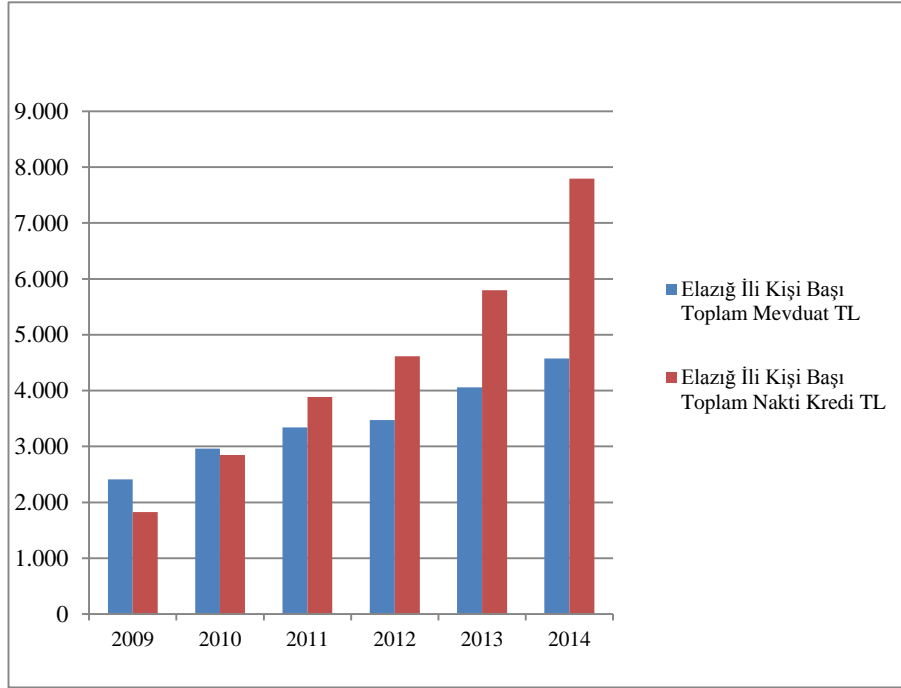

Grafik: 1 Elazığ İli Son 6 Yıl Mevduat Dağılımı (Bin TL)

Kaynak: www.bddk.org.tr.

Elazığ'da kişi başı ortalama toplam mevduat rakamları Grafik 2'de görüldüğü gibi 2009 yılında 2.412 TL iken 2014 yılında 4.574 TL olmuştur. Türkiye kişi başı mevduat ortalamasının 4.317TL olduğu Türkiye Bankalar Birliği verilerinden hesaplandığında Elazığ'ın kişi başı tasarruf mevduatında ülke ortalamasının üzerinde olduğu ortaya çıkmaktadır. Grafik 2 deki rakamlardan hareketle Elazığ'da 2009 yılında kişi başı ortalama tasarruf mevduat 2.412 TL iken, yine aynı yılda kişi başı ortalama kredi miktarı

1.827 TL olduğu görülmektedir. Tasarruf mevduat toplamının, nakdi kredi toplamından büyük olması iktisadi anlamda halkın kendini daha fazla güvende hissettiği ve geleceğe finansal açıdan daha olumlu bakacağı gerçeğini ortaya koymaktadır.

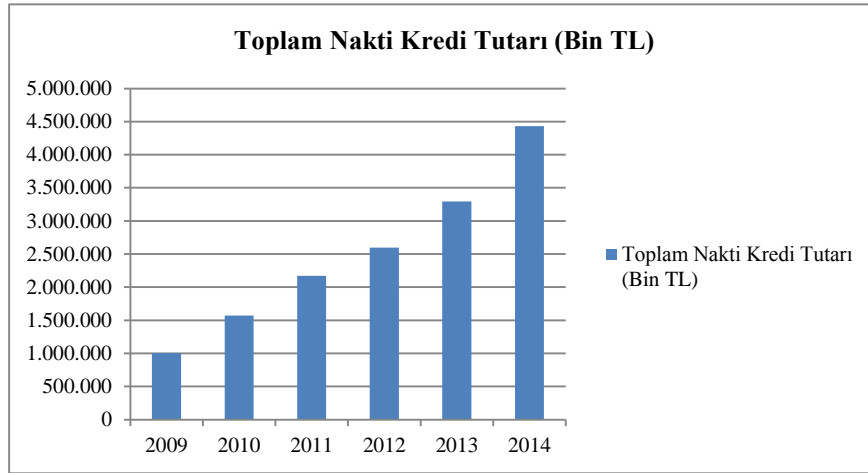

Grafik 2: Elazığ İli Kişi Başı Toplam Mevduat ile Kişi Başı Toplam Nakdi Kredi Karşılaştırması (Bin TL)

Kaynak: www.bddk.org.tr.

2014 yılına gelindiğinde ise Elazığ'da, kişi başı mevduatın 4.574 TL olduğu kişi başı kullanılan kredinin ise 7.792 TL olduğu yani bireylerin varlıklarının toplamı, kredilerinin %58'ni finanse edebileceği rakamını ortaya koymaktadır. İl bazında muazzam bir artış gerçekleşen nakdi kredilerin hangi sektörlerde kullanıldığı tartışmak gerekecektir. Grafik 2'de belirtilen 2009-2014 yılları arasında il bazında kullanılan kredilerin, hangi sektörlerde kullanıldığını bir sonraki sayfalarda yer alan grafik 4 yardımıyla açıklamaya çalışılacaktır.

Grafik 3'te görüldüğü üzere Elazığ ilinde 2009 yılında kullanılan toplam nakdi kredi tutarı 1 milyar TL iken 2014 sonu itibariyle kullanılan toplam nakdi Kredi tutarı 4,4 milyar TL olmuştur. Son altı yılda ortalama %50 oranında bir artış hızıyla devam eden toplam nakdi kredi tutarı ilerleyen yıllarda da aynı hızla artmaya devam edeceği öngörülmektedir. Bu artış hızını şehrin nüfusunun büyümesi veya ekonomik anlamda piyasaların genişlemesi ile ilişkilendirmek pek doğru olamayacaktır, çünkü dünyanın hiçbir kentinde nüfusun veya finansal anlamda ekonominin yıllar itibariyle %50 büyümesinin gerçekleşmesi imkânsızdır. Gerçek ya da tüzel kişilerin bu denli hızlı kredi kullanmaya iten temel unsurları, bankacılık sektörünün her geçen gün büyümesi ve yaygınlaşarak yürüttükleri yoğun pazarlama çabaları, piyasa faiz oranlarının sürekli bir şekilde aşağı yönde hareketi, psikolojik olarak bireylerin geleceklerine daha bir umutla bakması gibi birçok nedenle açıklanabilir. Aslında kullanılan kredilerin hangi sektörlerde daha yoğun kullanıldığını ortaya koyulursa ortaya daha net bir tablo çıkacaktır.

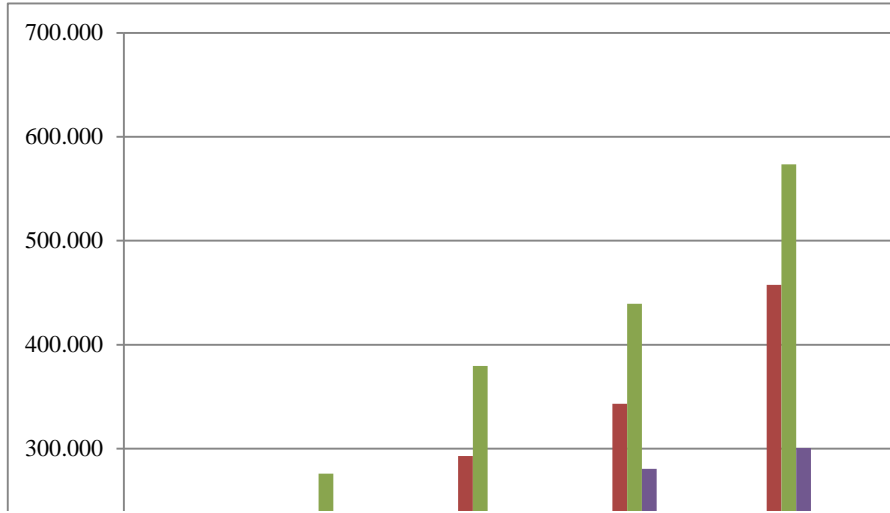

Grafik 3: Elazığ İlindeki Toplam Nakdi Kredileri Tutarı (Bin TL)

Kaynak: www.bddk.org.tr.

Grafik 4'te Elazığ ilinde kullanılan kredilerin sektörel bazda kullanım rakamları görülmektedir. Yıllar itibariyle en yüksek rakamı, bireylerin kullandıkları tüketici kredileri ve bunu izleyen sektörün ise konut ve bireysel kredi kartları kredileri olduğu görülmektedir. Konut kredilerindeki artışın bireylerin zorunlu barınma ihtiyaçlarını karşılamaya dönük olduğu düşünüldüğünde ve artış hızının ortalama %48 düzeyinde olması negatif yargıları azaltsa da, bireylerin ortalama gelecek 6 yılını borçlanmaları

izleyen yıllarda reel piyasanın dar boğaza girme riskini ortaya çıkarmaktadır. Konut kredilerinin artışı konut satışlarının artmasına ve konut satışlarının artması, inşaat sektörünün hızlanmasına ve dolayısıyla 200 den fazla sektörü içinde barındıran inşaat sektörünün genişlemesi anlamına gelmektedir. Elazığ ilinin ekonomisinin temel dayanağının inşaat sektörü olduğu düşünüldüğünde, kentin kalkınmasında konut kredilerinin artması önemli bir yer tutmaktadır.

Grafik 4: Elazığ İlindeki Nakdi Kredilerin Sektörlere Dağılımı (Bin TL)

Kaynak: www.bddk.org.tr.

Elazığ ilinde 2009 itibariyle 21.490.000 TL toplam taşıt kredisi kullanılması ve 2014 yılına gelindiğinde bu rakamın 25.031.000 TL olması aradan geçen 6 yıla rağmen %20 oranında bir artış sağlandığı bu da zorunlu ihtiyaç olmayan araç alımının kentin ekonomisinde çok önemli bir yere sahip olmadığı görülmektedir.

Diğer tüketici kredileri kaleminin 2009 itibariyle 195.988.000 TL olması ve 2014 yılında 646.306.000 TL olarak gerçekleşmesi, daha çok gerçek kişilerin kullandığı tüketici kredilerini ve tüzel kişilerin kullandıkları BCH (Borçlu Cari Hesap) kredilerinin oluşturduğu bu kalemin aradan geçen 6 yıllık süreçte %200 oranında artması, finansal açıdan birçok tehlikenin habercisidir. Gerçek ve tüzel kişilerin çok uzun dönemli borçlanmaları nedeniyle kısa dönemde ödemeler dengesini kurabilmek için bu kredileri kullanmayı tercih ettikleri ortaya koyulmaktadır. Diğer tüketici kredilerinin, sektörlerde kullanılan kredilerden veya taşıt ve konut kredilerinden

maliyetinin tüketiciler açısından çok yüksek olması ekonominin daralmasına neden olacak başlıca bir etkidir (Atlı, 2014,72).

Grafikte dikkat çekici bir diğer sektör Enerji sektörü olmuştur. 2009 yılında 10.010.000 TL olarak gerçekleşen sektör kredisi 2014 yılında 483.080.000 TL olarak gerçekleşmesi rakamın kendini yaklaşık 50 kat artırdığını ortaya koymaktadır. 2012 yılında yaygınlaşan ve Devlet destekli enerji kredilerinin yaygınlaşması olarak açıklanabilmektedir. İl genelinde yapılan güneş enerjisi ve rüzgar enerjisinden elektrik enerjisi üretilmesi projeleri artması ve bu projelerin TDDK tarafından proje maliyetlerinin karşılanması sektörün doluluk oranını son yıllarda %70'ler seviyesine çıkarmıştır.

IV- SONUÇ

Dünya'da ve Türkiye'de hızla değişim ve gelişim gösteren sermaye ve para piyasası işlemlerinin etkisi bankacılık sektöründe büyük yankı bulmuş ve bu sektör özellikle son 20 yılda büyük bir atılım içerisinde görülmüştür. Elazığ ilinde de bankacılık sektörü bu gelişmelerden etkilenmiş ve ülkedeki artış trendine yakın bir gelişme sektörde yaşanmıştır. Kişi başına düşen banka sayısı Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır.

Bankacılık sektörü açısından Elazığ tarihsel açıdan da önemli bir yere sahip bulunmaktadır. Türkiye'nin İlk yerel bankası ve Elazığ'ın ilk iktisadi kuruluşu olan, Elazığ İktisat Bankası T.A.Ş 01.07.1928 tarihinde faaliyetlerine başlamış ve 1980'li yıllara kadar faaliyetlerine devam etmiştir.

Tasarruf mevduatları sadece son 6 yıl içerisinde Türk Lirası veya döviz cinsinden ele alındığında iki katı bir artış gösterdiği görülmüştür. Burada mevduatın genel yapısına bakıldığı zaman %75 'inin vadeli ve katılım hesaplarda kalan %25 'inin ise vadesiz hesaplarda olduğu görülmektedir. Elazığ tasarruf mevduatının toplam mevduat payı itibarı ile ülke ortalaması olan %60.3'ün 14 puan üzerinde yer almaktadır.

Toplam nakdi kredi kullanımı da yine son dönem içerisinde ortalama her yıl %50'lik bir büyüme göstermiş ve toplamda 6 yılda 4.4 katlık bir büyümenin yaşanmasına neden olmuştur. Burada kullanılan kredilerin konut, taşıt ve bireysel tüketici kalemlerinde olduğu görülmektedir. Ülkede bu dönem içerisinde yaşanan düşük faiz, inşaat ve otomotiv sektöründe sunulan cazip kredilendirme ve uzun vadeye yayılan ödeme seçeneklerinin kredi kullanımında bu artışın temel sebeplerinin başında yer aldığı söylenebilir. Kullanılan krediler de yatırım ve ticari kredi miktarının fazla olmaması şehrin ekonomik gelişme trendlerinde de kendisini göstermektedir. Özellikle destek amaçlı verilen esnaf zanaatkar veya KOBİ kredileri dışında ölçek bakımından sanayiye yönelen kredi hareketleri pek

görülmemektedir. Burada enerji sektöründe kredi kullanımında büyük bir artışın olduğu gözlemlenmektedir. Bunun nedeni ise Devletin bu sektörde vermiş olduğu desteklerdir. Bu destekler sonucu pek çok yatırımcının başta güneş enerjisi olmak üzere yatırım projelerini yaşama geçirme faaliyetlerinin bir sonucu olduğu görülmektedir.

Muhafazakâr kesimin yoğun olarak yaşadığı Elazığ ilinde katılım bankacılığının da gelişmiş olduğu görülmektedir Türkiye genelinde bu alanda faaliyet gösteren tüm katılım bankalarının Elazığ ilinde şubelerinin olduğu görülmektedir bu bankalar aynı zaman da il merkezi ve ilçeler dışında başta Tunceli, Bingöl olmak üzere geniş bir alanda müşteri portföyüne sahip bulunmaktadırlar.

Bankacılık sektörü Elazığ ilinde yeterli bir gelişme göstermesine karşılık bankacılığın temel olarak hizmet sunacağı ticaret ve sanayi sektörü bu artışın gerisinde kalmıştır. Yatırım ve kalkınma politikaları ile özellikle yastık altında bulunan sermayenin bankacılık sektörü aracılığıyla ticaret ve sanayi veya hizmet sektörüne yönelmesi hem diğer sektörlerin hem de bankacılığın daha da gelişimine neden olacaktır.

KAYNAKÇA

AKGÜÇ, Öztin ve KOZANOĞLU, Hayri. (2001), Türkiye’de Bankacılık Sektörü, İktisat Dergisi, Sayı: 417.

ARTUN, Tuncay. (1983), İşlevi, Gelişimi, Özellikleri ve Sorunlarıyla Türkiye’de Bankacılık, Tekin Yayınevi, İstanbul.

ATLI, Yavuz, (2013), Bankacılık Sektöründe E-Pazarlama Uygulamaları Elazığ İlindeki Katılım Bankaları Müşterileri Üzerine Bir Araştırma (Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Elazığ.

BAKAN, Sumru. (2001), Osmanlı’dan Günümüze Türk Bankacılık Kesimi, İktisat Dergisi, Sayı: 417.

CANSIZLAR, Doğan. (2001), Bankacılık ve Sermaye Piyasası, İktisat Dergisi, Sayı: 417.

DEMİR, Özcan, ATLI, Yavuz, “Katılım Bankalarında İnternet Bankacılığı Elazığ İli Örneği” Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt.24 Sayı, 2 Temmuz 2014

ERDOĞAN, Engin ve ENER, Meliha, (2000), Türkiye’de Enflasyonla Mücadele Sürecinde Son Dönem Uygulamalar ve Değerlendirmesi, İktisat, İşletme ve Finans Dergisi, Sayı: 177, Aralık.

<http://ebulten.bddk.org.tr/finturk#> (Erişim Tarihi) 02.02.2015

PARASIZ, İlker. (2000), Para Banka ve Finansal Piyasalar, Ezgi Kitabevi Yayınları, 7. Baskı, Ocak.

PARASIZ, İlker. (2001), Enflasyon-Kriz-Ayarlamalar, Ezgi Kitabevi, Mart, Bursa.

SAYILGAN, Şevket. (1999), Türk Bankacılık Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri, Finans Dünyası, Sayı: 117.

ŞAHİN, Hüseyin. (2000), Türkiye Ekonomisi, (Tarihsel Gelişimi-Bugünkü Durumu), Ezgi Kitabevi Yayınları, 6. Baskı, Bursa.

UYGUR, Ercan. (2001), 2000 Kasım ve 2001 Şubat Krizleri Üzerine Değerlendirmeler, Mülkiyeliler Birliği Dergisi, Sayı: 227.

YILDIRIM, Oğuz. (2003), Kura Dayalı İstikrar Politikası Çerçevesinde Enflasyonu Düşürme Programı ve Türkiye Ekonomisinde Yeni İstikrar Arayışları, Dış Ticaret Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 27, Ankara.